

spaarzame bebouwing en de weinig dichte bewoning waren, zoowel voor het onderling verkeer als bij het blusschen van brand, nog ruim voldoende de smalle paden, welke de evenwijdig loopende hoofdstraten verbonden en van afstand tot afstand werden uitgespaard langs de aan dezen gelegen perceelen, waarvan de onbebouwde achtererven halfweg het pad aan elkander grensden. En zelfs toen die erven langs het pad bebouwd werden, met uit den aard ondiepe en aanvanke-lijk lage huisjes, voldeed de steeg ook nog aan wat van haar verlangd werd. Verkeersstraten waren het niet. Waren deze, evenals zelfs de dijk en de haven, gemeen eigendom van de belenders ieder tot halve breedte, de dwarsstraten behoorden doorgaans uitsluitend aan den aanlegger, die anderen kon beletten er op uit te wegen of eenig recht er op uit te oefenen, zooals b.v. door het hebben van over het pad draaiende vensters ¹⁾.

Met de verkaveling van den grond aan dwarsstraten, zelfs als die méér dan gangen of stegen waren, maakte men weinig omslag ²⁾. Wat oorspronkelijk was de breedte der aanliggende perceelen langs de hoofdstraten, dat bepaalde voortaan de diepte der erven aan de dwarsstraat, zoodat achtergrond in den regel ontbrak en de huizen veelal, zooal geen blinde achtergevels, dan toch slechts z.g. keurlichten in den achterwand hadden, ramen met beperkte licht- en luchtschepping over het aangrenzende terrein van den buurman.

Doch keeren wij terug tot de uitwateringen.

De oudste sluizen waarvan gewag wordt gemaakt, zijn de Bleiswijker en Zevenhuizer sluizen, uitmondende ten oosten van de westelijkste der beide bruggen die in de jaren 1555–1557 vervangen werden door de meer uitgebreide overkluizing welke sedert het Marktveld vormde (Groote Markt). In een rentebrief van 9 April 1331 (Bijlage XLV Kroniek) wordt melding gemaakt van een huis en erve buitendijks *tusschen deze beide sluizen*, die het ten oosten en ten westen met hun vliet belendden ³⁾ en de ligging van de

1) Zie voor Utrecht: Van der Monde I, blz. 74.

2) Vergelijk dr. R. Eberstadt, *Studien über Städtebau* enz. II, blz. 36.

3) Zie ook Bronnen IV no. 988.